

הוראות למורה

אולפן קצר אלף

רחל חלפה

אחרי שקראתם את ההוראות הכלליות למורה ל 3 האולפנים הקצרים שלי, הנה אלה הנוגעים במיוחד לאולפן קצר א'.

אולפן קצר א' מהווה מבוא מרוכז או חזרה מרוכזת לרמה (תלוי ברקע של כל תלמיד/ה).
באולפן קצר א' אינני מלמדת את יסודות הקריאה. המשתתפים חייבים לדעת לקרוא בנינוחות עברית ובניקוד (גם אם לאט וללא הבנה).
ברמה זו מוקנה אוצר מלים שימושי, והדגש מושם על הקניית הבינוני ושם הפועל. כמובן שאוצר המלים והדקדוק נלמדים באופן אינטגרטיבי ומעניין שיש בו תירגול, שירים, שיחה ושעת סיפור.

רצ"ב:

- אוגדן אולפן קצר א' הניתן לתלמידים
- מערכת השעות ל 5 ימי האולפן הקצר א' (לשימוש המורה)
- מערכי שעור מפורטים ל 5 ימי האולפן הקצר א' (לשימוש המורה)

ההערות והמערכים לא נערכו בדקדקנות, ואתכם הסליחה. אני מקווה שעדיין תוכלו להפיק תועלת מן המכלול.

- בדקדוק, מתמקדת רמה א' בהוראת הבינוני ושם הפועל¹.
בכל יום מוקנים פעלים חדשים, מבלי להציג את נושא הביניים והגזרות ומבלי להתחשב בהם בסדר הצגת הפעלים. בהדרגה הפעלים מוצגים עלפי 'קבוצות' ובהן פעלים דומים.
ב'ארגז הכלים' שבאוגדן מופיעה רשימת הפעלים המסכמת - כ 35 פעלים.
- כך מתווספים בכל יום גם תארים, שמות ומלות יחס (המופיעים גם הם ברשימות מסכמות ב'ארגז הכלים').

שעת סיפור

- בכל אחד מחמשת ימי האולפן מוגש 'פרק' מן הסיפור 'הצב בונה בית' – גרסא משוכתבת, פשוטה מאוד של המקור, 'ואז הצב בנה לו בית' של אבנר כץ.
- בכל יום נקרא הסיפור מהתחלה [כפי שהוא מופיע בין חומרי אותו יום] ונוסף לו פרק חדש.
- כל פרק חדש מכיל בתוכו אוצר מלים ודקדוק שנלמדו באותו יום.
יותר מזה, הפרקים הקודמים, שנקראו בימים קודמים, חוזרים ונקראים עכשיו ב'עיבוי' עם תוספת אוצר המלים והדקדוק החדשים של היום הנוכחי. כך למשל פרק 1 שנקרא ביום השלישי, מורכב יותר (בדקדוק ואוצר מלים) מאותו פרק כפי שנקרא ביום האולפן הראשון.

¹ רמה א+ : עבר, רמה ב : עתיד

- חשוב שבידי המורה יהיה עותק של הספר המקורי כדי שהתלמידים יהנו מן האיורים המקוריים המשדרגים להפליא את פשטותו של הטקסט המעובד.

- על דרך הגשת הסיפור בהמשכים ב 5 'פרקים' בחמשת ימי האולפן, תוכלו לקרוא במאמרי:

ספרות ילדים בהוראת שפה נוספת למבוגרים. (2009). הד האולפן, גליון 95. עמ' 27-36

The above article is based on the following unpublished paper:

Hebrew Children's Literature and the Adult Learner of Hebrew (2005).

תוכלו לקרוא עוד (באנגלית) על דרך הוראת יואז הצב בנה לו בית! והתאמתו להוראת הבינוני ושם הפועל.

וענינים אחרים:

- בנוסף לחומרים הכלולים באוגדן א', אני מצרפת כאן גם את מערכת השעות של 5 ימי האולפן (לשימוש המורים). המערכת מציעה את סדר הגשת המרכיבים השונים. היא גובשה משך שנים של תוך ניסוי וטעיה, אבל כמובן שהיא נתנת לשינויים.
- המכתב לתלמידים הכלול באוגדן מתאר את מהלך האולפן הקצר והמצופה מהם. הוא כללי וניתן כמובן לשינוי והתאמה.
- יום האולפן מתחיל בהאזנה לשירים ושירה יחד. השירים נבחרו בדרי"כ כך שיתאימו לנלמד באותו יום (ראו להלן). אבל בכל יום מושרים השירים החדשים יחד עם אלה שנלמדו לפני כן.
- אני משתמשת בתמונות מענינות, שאספתי ובחרתי בקפידה לכל יום, כבסיס ל'מדרש תמונה', כדי לעורר שיחה וליישם בעיקר את השימוש בדקדוק שנלמד באותו יום (תארים, פעלים וכו'). מקור התמונות יכול להיות מן העתונות, פרסומות יצירתיות, אומנות קלאסית, תמונות בהשראת התנ"ך וכיוצא ב - בתנאי שיהיו מורכבים ומענינים ויעוררו דמיון ושיחה.
- השירים המוגשים באולפן אלף נבחרו בקפידה כדי להדגים ולחזק את השימוש בדקדוק ובאוצר המלים הנלמדים באותו יום. גם כאן אפשר ואפילו כדאי לעדכן לשירים עכשוויים יותר, בתנאי שישמשו באותה דרך.
- חשוב לעדכן בכל פעם לשלוח לתלמידים מראש קישורים וקבצים לשירים כדי שיוכלו להתכונן בבית בכל יום לשירי היום הבא. אפילו הכרות עם המנגינה תקל על השירה למחרת בבוקר.
- באוגדן אין תרגילי כתיבה לעבודה בכיתה. התרגול בכיתה נעשה בעלפה בלבד. אפשר להציע לתלמידים לכתוב בבית (כפי שמפורט במערכים), ולהבטיח לבדוק את עבודותיהם.
- פעילות קשות אפשרית אחרי הצהרים (אולי מן היום השלישי ואילך) היא יציאה ל'קניות' בקניון או רחוב חנויות, ושיחה בעברית על חפצים, מצרכים, מחירים, מידות וכו'.

ולסיכום: החומרים העשירים מאפשרים לקשור הרבה מן הדקדוק הנלמד למרכיבים מתוכם: שירים, תמונות, דמויות, וכו'. הרגישו חופשיים לאלתר, לחזור ולהזכיר: מילה, משפט, ביטוי, וכו' מכל מה שרלוונטי לחומר הלימוד. אם ייווצר הקשר בין הנלמד לבין מה שנחשפו אליו בשעות או בימים קודמים בקורס – יש סיכוי גדול יותר שיישמר בזיכרון.